

Ændringsforslag nr. 13
forkastedes uden afstemning.

§ 21
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 14 betragtedes som
bortfaldet efter forkastelsen af ændringsfor-
slag nr. 9.

§§ 22 og 23, ændringsforslag nr. 15 og 16,
§ 24, således ændret, og § 25
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behand-
ling
vedtoges uden afstemning.

Forslaget gik herefter til fornyet behand-
ling i udvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:

17) *Anden behandling af:*

*Forslag til lov om tilskud til fiskerikonsu-
lentvirksomhed.*

(Lovforslag nr. L 184. Fremsat 27/1 78.
Første behandling 7/2 78. Betænkning 9/3
78).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Lovforslagets § 1-4 og dets overgang til
tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Erlendsson):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til
tredje behandling uden fornyet udvalgsbe-
handling. Hvis ingen gør indsigelse mod det-
te forslag, betragter jeg det som vedtaget.
(Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

18) *Anden behandling af:*

*Forslag til lov om tilskud til strukturforan-
staltninger inden for konsumfiskeindustrien.*

(Lovforslag nr. L 203. Fremsat 23/2 78.
Første behandling 28/2 78. Betænkning 9/3
78).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Lovforslagets §§ 1-10 og dets overgang til
tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Erlendsson):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til
tredje behandling uden fornyet udvalgsbe-
handling. Hvis ingen gør indsigelse mod det-
te forslag, betragter jeg det som vedtaget.
(Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

19) *Første behandling af:*

*Forslag til lov om ændring af myndighedslo-
ven og retsplejeloven. (Forældremyndighed m.
v. over børn uden for ægteskab).*

(Lovforslag nr. L 208. Fremsat 3/3 78).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Jimmy Stahr (S):

I det foreliggende lovforslag må der siges
at være tale om en opfølgning af en udvik-
ling, der er sket i samfundet. I den sidste
snes år er de papirløse ægteskaber blevet me-
re og mere almindelige. Dette må nødvendig-
vis medføre, at man foretager ændringer i
lovgivningen.

Gennem tiderne har det været almindeligt
her i Danmark, at moderen uden enhver
tvivl havde forældremyndigheden over et
barn født uden for ægteskabet. Det fremsatte
lovforslag ændrer ikke på nogen måde radi-
kalt ved denne ret. Det må vel nærmest be-

[Jimmy Stahr]

tragtes som en dør, der lige netop åbnes på klem. Om den skal åbnes mere, må arbejdet i ægteskabsudvalget vise.

Den egentlige ændring sker med den foreslåede § 28, stk. 2, hvor faderen ved dom kan få forældremyndigheden over et barn, der er født i papirløst samliv. Men det kan kun ske under særligt hensyn til barnets tarv, og der skal lægges stor vægt på faderens og barnets hidtidige forbindelse. Man kan vist roligt sige, at moderen stadig væk har fat i den lange ende, og man kan vel næppe regne med, at denne ændring vil medføre en længere række overførelser af forældremyndighed fra mødre til fædre.

Socialdemokratiet anbefaler lovforslaget, da den nuværende lovgivning i enkelte tilfælde kan komme til at betyde en urimelighed mod en fader, der har et nært, varmt og langvarigt forhold til sit barn, selv om barnet ikke er født i et papirbåret ægteskab.

Kirsten Jacobsen (FP):

Fremskridtspartiet har noget mere liberale synspunkter med hensyn til de papirløse ægteskaber, end socialdemokratiets ordfører lige har givet udtryk for.

For øvrigt synes jeg, at det ikke kan være rigtigt, at vi stadig væk skal sige, at al lovgivning på dette område skal afvente ægteskabsudvalgets betænkninger. Nu har dette ægteskabsudvalg siddet siden 1969, og nu må det altså være på tide, at der snart kommer noget gang i debatten.

Med hensyn til den første ændring i lovforslaget, så er det ikke rigtigt, som hr. Jimmy Stahr sagde, at der ikke er nogen realitetsændring i den foreslåede § 27, stk. 2. Jo, der er i allerhøjeste grad en realitetsændring, idet man ved at putte moderen fra stk. 2 op i stk. 1 lader moderens samkvemsret være det generelle. Man siger, at i det tilfælde, hvor det er faderen, der har fået tilkendt forældremyndigheden over barnet, har moderen i alle tilfælde samkvemsret med barnet, og så stadfæster man: men hvis moderen har forældremyndigheden over barnet, så har faderen kun under ganske bestemte forudsætninger og forhold lov til at få samkvemsret med dette barn.

Det finder fremskridtspartiet ikke er rigtigt. Fremskridtspartiet finder, at begge forældre i så tilfælde må behandles lige. Det

har vi givet udtryk for også i ægteskabsudvalget netop ved at sige, at når forældremyndigheden skal tillægges en af parterne, så må begge parterne være nogenlunde lige stillet. Det skal ikke være sådan, at moderen pr. definition anses for at være bedre til at passe børn. Sådan har det været hidtil, og jeg tror altså også, at det vil gavne ligestillingen mellem mænd og kvinder, hvis kvinderne begynder at erkende, at vil man have lige ret, så må man også have lige pligt, og så må man begynde at afgive nogle af alle de privilegier, som man har levet med i årtier.

Det er altså noget, man må se i øjnene, og derfor har vi givet udtryk for, at vi mener, at § 28 burde have været lavet således, at forældremyndigheden ved dom kunne tillægges faderen, hvis det var foreneligt med barnets tarv. Jeg tror altså også – men det kan vi selvfølgelig se på under udvalgsarbejdet – at § 27 var blevet noget bedre, hvis man havde ændret hele § 27 til at lyde sådan: den af forældrene, der ikke har forældremyndigheden over barnet, har ret til samkvem med dette, såfremt overøvrigheden finder, at det er foreneligt med barnets tarv, og at særlige omstændigheder, herunder den pågældendes hidtidige forbindelse med barnet, taler derfor. Så havde vi haft en fornuftig paragraf, som ikke havde diskrimineret nogen, og det havde i hvert fald ikke gjort nogen indgriben i ægteskabsudvalgets fortsatte arbejde, for dette er kun et lille bitte skridt på vejen, det er bare en nødvendighed, man har erkendt, at nu er man altså nødt til at åbne posen. Vi finder altså principielt i fremskridtspartiet, at man bør behandle forældrene ens, både til børn, som er født i ægteskab, og børn, som er født uden for ægteskab.

Så har vi én betænkelighed. Når man skal give samkvemsret, vil det naturligvis være sådan, at en sådan samkvemsret i 95 pct. af tilfældene kan gennemføres uden problemer. Men i de 5 pct. af tilfældene, hvor samkvemsret ikke kan gennemføres uden problemer, tror jeg, at man skal være meget, meget forsigtig med, hvordan man giver samkvemsretten, og det skal gælde begge forældre. Der skal man tage ét eneste overordnet hensyn, nemlig hensynet til barnets tarv, og alle de mange fagedforretninger, man ser, kan efter min mening vist ikke være til barnets tarv.

Vi ser positivt på en del af lovforslaget, og vi vil gerne medvirke til, at det får en grun-

[Kirsten Jacobsen]

dig udvalgsbehandling, men som sagt tror jeg, at man kan finde en mere fornuftig formulering af § 27.

Mette Madsen (V):

Ægteskabsudvalget, der i disse år gennemdrøfter ægteskabslovgivningen, har ønsket at gemme området med de papirløse samlivsforhold til sidst, og det er forståeligt. Man må først have alle de andre problemer i ægteskabslovgivningen på plads, før man kan tage stilling til, om og i så fald hvordan man kan skabe en rimelig lovgivning for de såkaldte papirløse ægteskaber. Det er jo en samlivsform, der har vundet udbredelse i de senere år og derfor er meget omdebatteret. Men jeg tror, man skal passe på ikke at overdimensionere problemet, for vel findes der mange papirløse samlivsforhold, men mon ikke de fleste af dem er en slags prøveægteskab, der på et eller andet tidspunkt ender med, at parterne gifter sig?

Venstre ønsker at give ægteskabsudvalget den fornødne tid til at gennemdrøfte denne problemkreds, men vi vil dog ikke afvise, at der er ting, der kan være behov for at ændre allerede nu. Vi vil gå positivt ind i et udvalgsarbejde om den her foreslåede ændring, der skal give en ugift fader bedre mulighed for at få forældremyndigheden over sine børn. Men vi lægger megen vægt på, at det udelukkende, som det står i forslaget, må være påkrævet under særligt hensyn til barnets tarv. Vi må holde os for øje, at det stadig i overvejende grad må være moderen, der beholder denne ret. Vi skal ikke gå længere her, end de faktiske menneskelige forhold i denne verden kan bære. Venstre ser nødig, at en moder ved en mere generel forringelse af hendes rettigheder skulle blive udsat for pression i det daglige samliv.

Med hensyn til, hvilken myndighed der skal træffe afgørelsen i sager om forældremyndigheden, har justitsministeren og et flertal i ægteskabsudvalget ønsket, at det skal være domstolene. Et mindretal i ægteskabsudvalget foreslår, at afgørelsen træffes af overvrigheden, i hvert fald hvis forældrene er enige om at henskyde afgørelsen til denne myndighed. Dette ønsker venstre at drøfte i udvalget, før vi tager endelig stilling. Også § 27 og spørgsmålet om værgens forældremyn-

dighed i tilfælde af moderens død ønsker vi at drøfte før vor endelige stillingtagen.

Ministeren siger, at den her foreslåede ændring er en foreløbig løsning, men spørgsmålet er, om vi skal videre. Jeg tror, at ministeren skal være meget tilbageholdende med at skabe forventning om, at der kan findes fuldkomne løsninger på problemerne omkring papirløst samliv. Jeg føler, det er vigtigt at understrege, at vi skal være varsomme med at indføre en slags mellemægteskab, hvor folk, der ikke ønsker at være gift, alligevel bliver fanget af en masse regler. Jeg tror, at hver gang man løser ét problem for de papirløse, kan det medføre andre problemer.

Jeg sagde i begyndelsen af mit indlæg, at mange papirløse samliv ender med ægteskab. Personlig mener jeg, at det også er det bedste råd, man kan give som løsning på de problemer, vi drøfter her i dag.

Hagen Hagensen (KF):

Der skal ikke herske nogen tvivl om, at udgangspunktet for det konservative folkepartis stilling til det, vi drøfter her i dag, er familien, og det er det, at man skal være sammen. Det vil naturligvis også sige, at vi bygger på, at det skal være familien i ægteskabet. Men en lang række forhold, som vel også det høje ting har været med til at lave, ikke mindst skatteforhold, har gjort, at der er mange, der egentlig må erkende, at de, som forholdene er, må finde ud af at leve sammen på anden vis.

Der er da også grund til at se på, at det på ingen måde må gå ud over børnene, uanset hvilken måde forældrene har valgt at leve sammen på. Der er derfor også grund for os nu til at se på, om det er overensstemmende med børnenes tarv, at der åbnes adgang for, at faderen kan få overdraget forældremyndigheden til et barn, at han har en, skal vi sige, noget større ret dertil end for tiden, for dér har han slet ingen. Det vil vi godt være med til at se på.

Så er det spørgsmålet, om det skal ses i en større sammenhæng, dvs. om vi skal gå ind og løse det nu. Jeg skal nøjes med at henvise til, hvad der er skrevet herom i bemærkningerne, og sige, at der kan være noget, der taler imod, at man indfører noget, der skal laves om om kortere tid. På den anden side er der vel også behov for at se at få løst pro-

[Hagen Hagensen]

blemerne. Vi tager altså ikke stilling her i dag, men vil medvirke til udvalgsarbejdet for at finde frem til en rimelig udgang på disse forhold.

Så skal jeg ikke, som en enkelt ordfører har gjort det nu for lidt siden, tage fat på alle de ting, vi skal drøfte i udvalget. Der er mange forhold at tage i betragtning. Vi vil arbejde ud fra, at barnets tarv fortsat skal være det, der skal lede os i disse forhold. Ud fra det går vi ind i en positiv overvejelse af det, men det skal være nu, vi skal tage dette skridt og gennemføre det forslag, der ligger her.

Mimi Jakobsen (CD):

Fra CDs side erkender vi fuldt ud, at der kan være behov for en styrkelse af faderens stilling med hensyn til forældremyndighed over et barn uden for ægteskab. Men eftersom ægteskabsudvalget jo, som flere ordførere har været inde på, i øjeblikket arbejder med disse problemer og i en ikke fjern fremtid forhåbentlig vil fremkomme med betænkning herom, så mener vi, at det er både uheldigt og unødvendigt at foregribe denne betænkning, således som dette forslag er udtryk for. Det kunne ligne en lovgivning for lovgivningens skyld. Vi vil derfor fra CDs side afvente ægteskabsudvalgets betænkning, selvfølgelig medmindre der under udvalgsarbejdet ganske klart kan dokumenteres et behov for en præcisering her og nu.

Margit Hansen (DKP):

Da vores ordfører, fru Tove Jørgensen, ikke kan være til stede her, har jeg påtaget mig at gøre et forsøg på at fremsætte de synspunkter, som den kommunistiske gruppe gerne vil gøre gældende.

For det første er der tale om et nyt begreb, som ministeren bruger i sin skriftlige fremsættelse til forslaget, idet der står »papirløse ægteskaber«. Det må vi sætte et spørgsmålstegn ved. Hvad er det? Er det ikke rigtigere at fastholde »papirløse samlivsforhold« som begreb? Ægteskaber er, så vidt vi kan se, noget andet.

Derefter vil jeg gerne gå videre og sige, at i de almindelige bemærkninger, punkt 4, siger justitsministeriet, at der er et tungtvejende behov for nu at foretage en foreløbig ændring af myndighedsloven. Så vidt vi har

kunnet få oplyst, drejer det sig i alt om 200 sager, og det er selvfølgelig nogle, men det er spørgsmålet, om man kan sige, at de er så tungtvejende, at man skal igennem med denne ændring nu.

Den ændring i forslaget, som vi synes er den væsentlige, går ud på, at der også i de tilfælde, hvor moderen modsætter sig det, skal være mulighed for at tillægge faderen forældremyndigheden over et barn, der er født uden for ægteskab. Der har været nogle sager om disse ting, og de har også fået en ganske stor mediedækning. Til gengæld synes vi altså, at i disse sager kan der være et rimeligt krav om, at der i hvert fald sker en ligestilling med det, der gælder mellem ægtefæller. Vi er villige til at se på, hvordan man kan løse disse ting, eventuelt i form af dispensationsbestemmelser. Men det her synes vi måske nok er at gå for vidt, når man ikke har løst en række andre problemer, og de burde faktisk løses sammen med regler om delt forældremyndighed eller ved, at den papirløse fader kan adoptere barnet med moderns samtykke, mens samlivet endnu pågår, og derved kan blive ligestillet med det forhold, som eksisterer mellem ægtefæller.

Hvordan skulle man f. eks. stille sig, hvis det papirløse par bor i eget hus eller i ejerlejlighed? Det vil nemlig typisk være sådan, at det er manden, der ejer den pågældende bolig, og det er også stadig væk typisk mændene, der tjener mest. Hvis samlivet ophører, vil moderen stå som boligløs, og hun vil så i mange tilfælde netop af hensyn til barnets tarv lade det blive i hjemmet, og først når hun har fået etableret sig i en ny bolig, og når hun eventuelt også har kunnet få en uddannelse, vil hun være i stand til at byde barnet rimelige og gode vilkår. Men vælger hun altså at lade barnet blive i dets hjem, så vil hun stå svagt i det tilfælde, hvor hun på et senere tidspunkt ønsker at få barnet tilbage, og hun vil stå svagere, end hvis hun havde været gift med faderen. Det er spørgsmålet, om det er de situationer, vi vil fremme.

Jeg har erfaret, at samliv skal være underforstået, men det står ikke direkte i loven. Det er spørgsmålet, om man kan affinde sig med, at det er domspraksis, der skal lægge grundlaget. Vi synes nok, det er noget risikabelt, og vi synes, at de enlige kvinder i forvejen er en svag gruppe. Vi erkender, at det er den papirløse fader – hvis man kan kalde

[Margit Hansen]

ham det – også, hvis han virkelig ønsker at få sit barn, og det er umenneskeligt, og vi vil også mene, at der er umenneskelige tilfælde i dag. Men spørgsmålet er, om vi skal løse dette problem nu, om disse ting er så tungtvæjende, eller om det ikke ville være rimeligere at se det i forhold til det, som ægteskabsudvalget i sin betænkning om papirløse samlivsforhold når frem til, sådan at vi får en samlet løsning af disse ting. Vi mener altså ikke ubetinget, at man bør gribe til den forelåede lovændring nu.

Inge Krogh (KrF):

Som det fremgår af et bilag, der er optrykt fra ægteskabsudvalget af 1969, har jeg været imod, at dette lovforslag skulle tages frem til speciel behandling. Problemerne for barnet er store, det ved vi, og vi vil da også være med til at arbejde med problemerne, når det nu er taget frem. Men jeg tror, at det på mange måder er et forslag, der i høj grad vil komme til at sidestille de papirløse forbindelser med ægteskabet. Det mener jeg er forkert, for det betyder en opløsning af ægteskabet som institution, og vi mener, det er meget vigtigt for et barns opvækst og et barns trykthed i det hele taget, at det vokser op i et ægteskab. Papirløse forbindelser vil næsten altid – det viser erfaringerne og de statistikker, man har om det – være til skade for de svage, først og fremmest for barnet, men også for kvinden.

Alice Hedegaard (DR):

Den mere og mere brugte form for ægteskab, det papirløse forhold, har gjort det nødvendigt at ændre på myndigheds- og retsplejeloven. Det er imidlertid et vanskeligt problem at løse, hvis alle skal stilles tilfreds. Disse ægteskabslignende forhold er på mange måder mere besværlige for alle parter, når samlivet ophører, og vel specielt når der er børn. Hvornår er et forhold ægteskabslignende? Hvor længe har forældrene boet sammen? Hvor meget kender fader og barn hinanden? Eller har moderen måske netop undladt at indgå ægteskab, fordi hun vil være sikker på at kunne bevare forældremyndigheden, hvis forholdet eventuelt ikke varer ved? De mennesker, der foretrækker at leve sammen uden papirer, må vel også vide, at deres rettigheder i forskellige situationer er ander-

ledes. Men selv i papirægteskaber er det jo i øvrigt sjældent, at faderen tilkendes barnet eller børnene.

Jeg mener, at dette forslag til ændring af loven er affattet på en forsvarlig måde, der giver mulighed for, at faderen kan få barnet, men kun i særlige tilfælde. Selv om dette forslag kun er en foreløbig løsning, mener jeg ikke, at det kan blive meget bedre, netop fordi der er så mange forhold, der skal tages hensyn til, bl. a. det allervigtigste i denne sammenhæng: børnene. Alt for ofte er det mere en indbyrdes kamp forældrene imellem om deres rettigheder. På retsforbundets vegne skal jeg derfor tilsige vores medvirken til vedtagelse af lovforslaget.

Justitsministeren (Erling Jensen):

Jeg skal nøjes med ganske kort at takke for en, så vidt jeg har kunnet lytte mig til, overvejende positiv indstilling til principperne og holdningen bag dette lovforslag. De, der har udtalt sig lidt imod dette lovforslags fremsættelse på dette tidspunkt, har hovedsagelig – bortset fra en enkelt ordfører – gjort det ud fra en vurdering af, at man kunne komme med det i en større sammenhæng og på et senere tidspunkt, men ikke udtalt sig imod indholdet af lovforslaget. Jeg erkender, at det er en lille løsning, vi kommer med, men jeg tror, det er vigtigt at komme med den allerede nu, fordi der er så mange situationer af denne art, som har krav på en mere nuanceret behandling, som kan skabe lidt større garantier for, at barnets tarv virkelig tilgodeses, end det hidtil har været muligt. Jeg tror derfor, det er rigtigt, at dette lovforslag kommer isoleret nu, og at vi gennemfører det i denne samling, uden at vi af den grund kommer til at foruddiskontere de mere vidtrækkende løsninger af problemerne ved de ægteskabelige og de uægteskabelige samlivsforhold, som ægteskabsudvalget arbejder med. Til fru Kirsten Jacobsen skylder jeg at sige, at jeg bestemt ikke har det mindste imod, at det lykkes i dette meget omfattende og meget indviklede udvalgsarbejde at finde arbejdsformer, som kan bevirke, at vi hurtigere kan komme igennem, så længe det ikke går ud over sagligheden og grundigheden i arbejdet.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Erlendsson):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden:

Anden næstformand (Erlendsson):

Der er ikke mere på dagsordenen.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Udvalget til valgs prøvelse (14/3 78):

Udtræder: Maisted

Nyt medlem: Børge Møller

Udtræder: Glistrup

Nyt medlem: Ernst Schmidt

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 15. marts, kl. 13.00.

Angående dagsordenen henviste anden næstformand til den i salen opslåede dagsorden.

Mødet hævet kl. 15.22
